

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΝΑ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΕΙ ΤΗΝ -ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΛΙΜΑ- ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ (Οκτώβριος 2010)

Συγγραφέας: ΒΑΣΩ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ

Από πού θα έλθει η επιθυμητή αλλαγή τρόπου σκέψης και συμπεριφοράς ώστε να αντιμετωπίσουμε την κλιματική αλλαγή; Πάντως όχι από τις καινοτομίες βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης συσκευών και οχημάτων γιατί όπως έχει καταγραφεί, ενώ δεν τροποποιούν τη στάση μας απέναντι στα οικοσυστήματα πολύ συχνά, αυξάνουν αντί να μειώνουν την ενεργειακή ζήτηση καθώς δεν συνοδεύονται από αλλαγή συμπεριφοράς. Για να αντιμετωπίσουμε τα δεδομένα της κλιματικής αλλαγής είναι ταυτόχρονα απαραίτητες και η αναχαίτιση και η προσαρμογή. Από πού να ξεκινήσουμε; Η Κοπεγχάγη απέτυχε και οι επόμενες διεθνείς συναντήσεις κινδυνεύουν. Δεν υπάρχει βαθιά ευαισθητοποίηση ούτε στο επίπεδο των πολιτικών αλλά ούτε και των πολιτών. Ως αποτέλεσμα, κάποια συμφέροντα σκεπτικιστών έχουν επανέλθει δριμύτερα φορώντας μεταξύ άλλων και καινούριες μάσκες. Όσο περισσότερο γίνεται κατανοητό ότι η αντιμετώπιση του κλίματος συνεπάγεται βαθιά κοινωνική αλλαγή προς την κατεύθυνση της δικαιοσύνης της αποκέντρωσης και της συλλογικής κουλτούρας, τόσο περισσότερα λόμπυ θα ενεργοποιούνται. Από πού λοιπόν να ξεκινήσουμε;

Η απάντηση είναι: από όλες τις κατευθύνσεις με εργαλείο ένα παζλ μικρών και μεγάλων επεμβάσεων. Διότι, οι πολιτικοί θα παραμένουν αναίσθητοι όσο οι πολίτες δεν είναι ευαισθητοποιημένοι και δεν διεκδικούν. Οι πολίτες θα παραμένουν αδρανείς και παθητικοί όσο οι προτάσεις δεν εντάσσονται λειτουργικά μέσα στην κοινωνικότητά τους, όσο δεν κερδίζουν απόλαυση συλλογικότητας ως ανταμοιβή για αυτά που «χάνουν» από την ιδιωτική σφαίρα. Στο ρου της ιστορίας οι κοινωνικές αλλαγές έγιναν με βία. Μπορεί άραγε η επόμενη να συνδυασθεί με ανάκτηση συλλογικής χαράς; Εδώ εισέρχεται ο ρόλος της τοπικής καθημερινότητας, που εντάσσεται από πολιτική σκοπιά στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Αναφορικά με το ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην αντιμετώπιση της

κλιματικής αλλαγής έχει δημιουργηθεί η Διεθνής Ένωση Τοπικών Αρχών που επιδιώκουν περιβαλλοντικά βιώσιμη πορεία (ICLEI). Το ICLEI στοχεύει στην αθροιστική συσσώρευση πολυάριθμων και ποικιλόμορφων τοπικών δράσεων. Πχ η πολυπολιτισμική πόλη του Τορόντο (2,5 εκ. κάτοικοι) στον Καναδά, εφαρμόζει στα πλαίσια του ICLEI από το 2008 ένα πετυχημένο τοπικό πρόγραμμα ευαισθητοποίησης συνδυασμένης με οικονομικά κίνητρα για συλλογικές δράσεις.

Το πρόγραμμα του δήμου του Τορόντο βασίζεται

- σε «εμπυχωτές γειτονιάς», επαγγελματίες και εθελοντές,

- στην ανάθεση συντονισμού σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις που δρουν στο τοπικό επίπεδο και

- στη χρηματοδότηση συλλογικών δράσεων.

Οι «εμπυχωτές γειτονιάς» επιδιώκουν προσωπική επαφή με τους πολίτες προκειμένου να τους ενημερώσουν, να τους ευαισθητοποιήσουν και να τους στηρίξουν σε συλλογική δικτύωση για δράση. Τα αποτελέσματα των δράσεων είναι ήδη εμφανή τουλάχιστον στην αύξηση των θέσεων απασχόλησης στον περιβαλλοντικό τομέα. Από τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για να γίνει κάποιος απλός εθελοντής- εμπυχωτής γίνεται κατανοητή η ποιότητα και η σοβαρότητα της προσπάθειας. Ο μελλοντικός εθελοντής αφενός παρακολουθεί σεμινάριο 20 ωρών και αφετέρου συμμετέχει για 40 ώρες σε συναντήσεις γειτονιάς, ώστε στη συνέχεια να μπορέσει να αναλάβει ίδιες πρωτοβουλίες. Τα άτομα που έχουν την υπομονή των 60 ωρών προσωπικής μάθησης και ευαισθητοποίησης, έχουν πάθος για την κοινωνική τους προσφορά. Ταυτόχρονα αποκτούν επαρκείς γνώσεις για να στηρίξουν αυτό το πάθος που κατευθύνεται σε υποστήριξη των πολιτών για τη δημιουργία δικτύων κοινής δράσης. Στα σεμινάρια οι εθελοντές μαθαίνουν για την κλιματική αλλαγή και τις επιπτώσεις της, για τη διαχείριση νερού, για τη διαχείριση στερεών αποβλήτων, για την ποιότητα του αέρα, την ενεργειακή αποδοτικότητα για βιώσιμες μετακινήσεις, για καλλιέργεια τροφής. Οι διδάσκοντες είναι περιβαλλοντολόγοι, στελέχη του Δήμου και μέλη περιβαλλοντικών ΜΚΟ που ενεργοποιούνται και σε τοπικό επίπεδο.

Οι δράσεις που υποστηρίχθηκαν ή/και χρηματοδοτήθηκαν από το Δήμο του

Τορόντο από το 2008 είναι

- Συλλογικές αγορές ηλιακών συστημάτων
- Ενεργειακές επιθεωρήσεις
- Φύτευση Δένδρων
- Πράσινες στέγες
- Συλλογικοί λαχανόκηποι πόλης
- Διαχείριση νερού κατά τη διάρκεια πλημύρας
- Ενίσχυση ποδηλασίας ως τρόπο καθημερινής μετακίνησης

Μεταξύ των εργαλείων που χρησιμοποιούνται, βρίσκονται πολλά μικρά εκπαιδευτικά βίντεο, ηλεκτρονικός διαδραστικός οδηγός με περιβαλλοντικές υπηρεσίες και κατάλογος επαφών για χρήση από συλλογικότητες. Ο δήμος του Τορόντο χρησιμοποιεί έντονα τις διαπροσωπικές επαφές γιατί μεταξύ άλλων προσβλέπει σε ποιοτικούς στόχους προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Ως δε ποσοτικό στόχο αναχαίτισης της, έχει θέσει τη μείωση των αερίων θερμοκηπίου κατά 80% έως το 2050.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο Ένθετο «Δαίμων της Οικολογίας» της Εφημερίδας «Η ΑΥΓΗ», 2 Οκτωβρίου 2010, σ. 7.